

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	Sędzia SO Paweł Lasoń
Protokolant	Renata Brelikowska

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa

Z. D. (1), S. S. (1), S. S. (2),

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej w W.**

o odszkodowanie, zadośćuczynienie rentę i ustalenie

I

- zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powoda **Z. D. (1)** kwotę **20.000** (dwadzieścia tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty;
- zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powoda **Z. D. (1)** kwotę **11.282,56** (jedenaście tysięcy dwieście osiemdziesiąt dwa złote pięćdziesiąt sześć groszy) złotych tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 8.511,56 (osiem tysięcy pięćset jedenaście złotych pięćdziesiąt sześć groszy) od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty i od kwoty 2.771 (dwa tysiące siedemset siedemdziesiąt jeden) złotych od dnia 17 marca 2018 roku do dnia zapłaty;
- umarza postępowanie w zakresie żądania zasądzenia renty na rzecz **Z. D. (1)** za okres od dnia 1 listopada 2014 roku do 31 marca 2018 roku;
- oddala powództwo **Z. D. (1)** w pozostałym zakresie;
- znosi wzajemnie koszty postępowania między stronami;
- nakazuje pobrać od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę **2.891,03** (dwa tysiące tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt jeden złotych trzy grosze) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa i niepokrytych wydatków w sprawie;
- nie obciąża powoda kosztami sądowymi oddalonej części powództwa;

II.

1. zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powoda **S. S. (1)** kwotę **140.000** (sto czterdzieści tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z powodu śmierci syna z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powoda S. S. (1) kwotę **80.000** (osiemdziesiąt tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty i od kwoty 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych od dnia 17 marca 2018 roku do dnia zapłaty;
3. zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powoda S. S. (1) kwotę **38.770,73** (trzydzieści osiem tysięcy siedemset siedemdziesiąt złotych siedemdziesiąt trzy grosze) tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty;
4. umarza postępowanie w zakresie żądania zasądzenia renty na rzecz S. S. (1) za okres od dnia 1 listopada 2014 roku do 31 marca 2018 roku i kwoty 554 (pięćset pięćdziesiąt cztery złote) odszkodowania;
5. oddala powództwo S. S. (1) w pozostałym zakresie;
6. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda S. S. (1) kwotę 2.886 (dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
7. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę **15.211,26** (piętnaście tysięcy dwieście jedna złote dwadzieścia sześć groszy) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej i wydatków w sprawie od uwzględnionej części powództwa;
8. nie obciąża powoda kosztami sądowymi oddalonej części powództwa;

III.

1. zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powódki **S. S. (2)** kwotę **140.000** (sto czterdzieści tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z powodu śmierci syna z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powódki **S. S. (2)** kwotę **7.659** (siedem tysięcy sześćset pięćdziesiąt dziewięć) złotych tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty;
3. oddala powództwo S. S. (2) w pozostałym zakresie;
4. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki S. S. (2) kwotę 2.886 (dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę **7.688,29** (siedem tysięcy sześćset osiemdziesiąt osiem złotych dwadzieścia groszy) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej i nieuiszczonych wydatków od uwzględnionej części powództwa;
6. nie obciąża powódki kosztami sądowymi oddalonej części powództwa;

IV.

1. zasądza od pozwanego (...) **Spółki Akcyjnej w W.** na rzecz powodów **S. S. (1) i S. S. (2)** solidarnie kwotę **5.900** (pięć tysięcy dziewięćset) złotych tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty;

2. umarza postępowanie w zakresie żądania zasądzenia kwoty 100 (sto) złotych odszkodowania.

Sygn. akt I C 75/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 stycznia 2015 roku powodowie Z. D. (1), S. S. (1) i S. S. (2) wnieśli o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. następujących żądań:

Na rzecz Z. D. (1):

- odszkodowania w kwocie 8.511,56 zł. z tytułu poniesionych kosztów leczenia, zniszczenia osobistych rzeczy, zniszczenia narzędzi pracy i innych kosztów z ustawowym odsetkami od dnia wniesienia pozwu.
- odszkodowania w kwocie 48.800 zł. z tytułu utraconych zarobków z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.
- renty tymczasowej w kwocie 1500 zł. (tysiąc pięćset złotych), poczynając od dnia 1 listopada 2014 r..
- zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 50.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.
- ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość;
- zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Na rzecz S. S. (1):

- odszkodowania w kwocie 39.324,73 zł. z tytułu poniesionych kosztów leczenia, zniszczenia osobistych rzeczy, zniszczenia narzędzi pracy, kosztów pogrzebu, tłumaczeń dokumentów z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu;
- renty tymczasowej w kwocie 1500 zł. (tysiąc pięćset złotych), poczynając od dnia 1 listopada 2014 r..
- zadośćuczynienia za doznaną z powodu wypadku krzywdę w kwocie 50.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu;
- zadośćuczynienia w kwocie 150.000 zł. z powodu śmierci syna z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.
- ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość;
- zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Na rzecz S. S. (2):

- odszkodowania w kwocie 7.659 zł. z tytułu poniesionych kosztów pogrzebu syna.
- zadośćuczynienia w kwocie 150.000 zł. z powodu śmierci sypa z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu;
- 14. zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Na rzecz S. i S. małżonków S.:

- odszkodowania w kwocie 6.000 zł. za zniszczony samochód z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództw w całości i zasądzenie kosztów procesu. Zakwestionował powództwo co do zasady wskazując, że nie została przesądzona kwestia winy za

spowodowanie wypadku. Pozwany zakwestionował powództwa również co do wysokości. Przyznał jednak wartość zniszczonego pojazdu w kwocie 5.900 złotych.

Postanowieniem z dnia 22 maja 2015 roku, (k. 120), tutejszy Sąd Okręgowy udzielił zabezpieczenia roszczenia Z. D. (1) o zasądzenie na jego rzecz renty tymczasowej w kwocie 1.500 (jeden tysiąc pięćset) złotych miesięcznie w ten sposób, że zobowiązał (...) S.A. w W. by poczynając od dnia 01 listopada 2014 roku płacił na rzecz Z. D. (1) kwotę 1.500 złotych miesięcznie z tytułu renty tymczasowej z góry do 15-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek raty do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego procesu.

Tym samym postanowieniem Sąd udzielił zabezpieczenia roszczenia S. S. (1) o zasądzenie na jego rzecz renty tymczasowej w kwocie 1.500 złotych miesięcznie w ten sposób, że zobowiązać (...) S.A. w W. by poczynając od dnia 01 listopada 2014 roku płacił na rzecz S. S. (1) kwotę 1.500 złotych miesięcznie z tytułu renty tymczasowej z góry do 15-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek raty do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego procesu.

Sąd oddalił w pozostałej części żądania Z. D. i S. S. (1) o udzielenie zabezpieczenia;

W piśmie procesowym z dnia 9 marca 2018 roku (k. 479) pełnomocnik powodów rozszerzył powództwo i doprecyzował żądania wnosząc o zasądzenie na rzecz Z. D. (1) odszkodowania w kwocie 11.282,56 zł. w miejsce wskazanej w pozwie kwoty 8.511,56 zł. z tytułu poniesionych kosztów leczenia, zniszczenia osobistych rzeczy, zniszczenia narzędzi pracy i innych kosztów z ustawowym odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu od kwoty 8.511,56 zł. i z ustawowym odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia niniejszej modyfikacji pozwu od kwoty ponad 8.511,56 zł.. Wniósł także o zasądzenie na rzecz Z. D. (1) zadośćuczynienia za doznaną z powodu wypadku krzywdę w kwocie 60.000 zł. w miejsce dochodzonej pozwem kwoty 50.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu od kwoty 50.000 zł. i z ustawowym odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia niniejszej modyfikacji pozwu od kwoty ponad 50.000,00 zł..

W tym samym piśmie procesowym z dnia 9 marca 2018 roku (k. 479) pełnomocnik powodów rozszerzył i doprecyzował żądania S. S. (1) i S. S. (2) wnosząc o zasądzenie na rzecz S. S. (1) odszkodowania w kwocie 38.770,73 zł. w miejsce dochodzonej pozwem kwoty 39.324,73 złotych z tytułu poniesionych kosztów leczenia, zniszczenia osobistych rzeczy, zniszczenia narzędzi pracy, kosztów pogrzebu, tłumaczeń dokumentów z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu. Wniósł dodatkowo o zasądzenie odszkodowania w kwocie 24.400 zł. z tytułu utraconych zarobków z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia niniejszej modyfikacji pozwu.

Pełnomocnik powodów rozszerzył także żądanie zadośćuczynienia na rzecz S. S. (1) za doznaną z powodu wypadku krzywdę do kwoty 80.000 złotych (w miejsce pierwotnie dochodzonej kwoty 50.000 złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu od kwoty 50.000 zł. i z ustawowym odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia niniejszej modyfikacji pozwu od kwoty ponad 50.000,00 zł.

Rozszerzył także żądania S. S. (1) i S. S. (2) zadośćuczynienia z powodu śmierci syna do kwoty 200.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu od kwoty zł. i z ustawowym odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia niniejszej modyfikacji pozwu od kwoty ponad 150.000,00 zł..

Na rozprawie w dniu 22 marca 2018 roku pełnomocnik powodów cofnął powództwo S. S. (1) i S. S. (2) o odszkodowanie w zakresie zniszczonego pojazdu o kwotę 100 złotych. (k. 490)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. i S. S. (2) mieli dwoje dzieci: K. S. (1) urodzonego (...) i K. S. (2) urodzonego (...). Wszyscy tworzyli zgodną i kochającą się rodzinę. Mieszkali wspólnie. K. S. (1) miał bardzo dobre relacje z rodzicami. Z ojcem mieli wspólne zainteresowania: budownictwo, piłka nożna i wędkowanie. W rodzinie nie było żadnych kłótni ani sporów. Powodowie prawdziwie kochali K. S. (1). W wakacje 2014 roku dziewczyna K. S. (1) zaszła z nim w ciążę. Młodzi ludzie planowali

małżeństwo. Z tego powodu K. S. (1) zdecydował się od sierpnia 2014 roku pracować z ojcem w Niemczech. Do czasu narodzenia dziecka chciał zarobić jak najwięcej pieniędzy na przyszłą rodzinę. Rodzice go w tym wspierali.

/dowód: zeznani stron – k. 490-495 w zw z k. 364-371 i 217/

S. S. (1) prowadził działalność gospodarczą. Zajmował się pracami ogólnobudowlanymi. Razem ze Z. D. (1) wspólnie przyjmowali zlecenia. Pracowali na rynku Niemieckim. W 2014 roku zajmowali się remontowaniem hoteli dla niemieckiej firmy (...). Ze względu na dużą kwotę wolną od podatku umowy podpisywali na zmianę raz Z. D. (1) raz S. S. (1). Prace wykonywali jednak zawsze wspólnie i zgodnie dzielili się zyskiem. Do wykonywania robót musieli dysponować wszystkimi niezbędnymi narzędziami. Czystego zysku mieli od 1.000 do 3.000 euro miesięcznie. Od sierpnia 2014 roku razem z nimi pracował K. S. (1).

/dowód: zeznania świadka A. D. – 362-364; zeznani stron – k. 490-495 w zw z k. 364-371 i 217; umowy – k. 93-110/

W dniu 1 września 2014 roku w Z. D. (1), S. S. (1) i jego syn K. S. (1) jechali do pracy w Niemczech. Poruszali się samochodem marki V. (...) autostradą (...) w kierunku M.. Ich samochód został najechany przez ciągnik siodłowy z naczepą kierowany przez G. W.. W następstwie najechania śmierć poniósł K. S. (1), a poważne obrażenia ciała odnieśli S. S. (1) i Z. D. (1).

Polak kierujący ciągnikiem od początku nie kwestionował swojej odpowiedzialności za wypadek. Został prawomocnie skazany przez niemiecki sąd, za spowodowanie tego wypadku.

Właściciel pojazdu posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej wykupione u pozwanego.

/okoliczności niesporne: zeznania świadka G. W. – k. 216 odw.; wyrok – k. 487/

Siła uderzenia w samochód V. była tak duża, że K. S. (1) został wyrzucony z pojazdu poza ogrodzenie autostrady i poniósł śmierć na miejscu. S. S. (1) i Z. D. (1) zostali zakleszczeni w całkowicie zniszczonym pojeździe. Odnieśli poważne obrażenia ciała i zostali przetransportowani do szpitala w B..

W następstwie wypadku Z. D. (1) doznał złamania seryjnego żeber po prawej stronie (2 do 5 żebra); złamania seryjnego żeber po lewej stronie (11 do 12 żebra); otwartej rany powłok głowy; stłuczenia miednicy z prawej strony; urazu czaszkowo-mózgowego.

Obrażenia te skutkowały u poszkodowanego Z. D. (1) długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu.

Z. D. (1) poniósł koszty leczenia w kwocie blisko 1800 złotych. Do tego doszły koszty dojazdów rodziny do szpitala w Niemczech, koszty dojazdów do lekarzy w Polsce, tłumaczenia dokumentacji medycznej. Łącznie około 700 złotych.

/dowód: zeznania powodów – k. 490-495 w zw z k. 364-371 i 217; dokumentacja lekarska – k. 66-92; 111; opinia biegłego neurochirurga – k. 308-309; opinia biegłego chirurga – 450-453/

W następstwie wypadku S. S. (1) doznał urazu głowy ze wstrząśnieniem mózgu, urazowym krwawieniem podpajeczynówkowym oraz otwartą raną powłok głowy, czego następstwem były bóle głowy, osłabienie słuchu po stronie lewej, osłabienie węchu i smaku oraz nasilone zaburzenia stresowe pourazowe. W/w dolegliwości utrzymują się nadal.

Ponadto powód doznał złamania lewego łuku kręgu C7, złamania wyrostka poprzecznego kręgu (...) po stronie lewej, złamania I żebra po stronie lewej, stłuczenia obu płuc.

Po powrocie do Polski, powód S. S. (1) pozostawał pod opieką lekarza ogólnego (od 08.09.2014r.). Z powodu utrzymujących się silnych bólów głowy został skierowany do Oddziału Chirurgicznego, ponadto został skierowany do (...), do Poradni Laryngologicznej (skargi na bóle i osłabienie słuchu w uchu lewym), oraz do (...).

Był hospitalizowany w Oddziale (...) w T. w okresie od 8 września do 11 września 2014 roku, skąd został wypisany z rozpoznaniem stanu po urazie wielomiejscowym z krwawieniem podpajęczynówkowym oraz stłuczeniem obu płuc.

Leczenie psychiatryczne i psychoterapię powód S. S. (1) rozpoczął 6 października 2014 roku z rozpoznaniem zaburzeń adaptacyjnych - ostrej reakcji na stres. Do dzisiaj leczy się z tego powodu.

Neurologicznie powód był konsultowany w Poradni Neurologicznej w Ł. z rozpoznaniem zaburzenia smaku, węchu i osłabienie słuchu, po urazie czaszki z krwotokiem podpajęczynówkowym, z zawrotami głowy.

W dniu 28 kwietnia 2015 roku S. S. (1) był konsultowany w Poradni Neurochirurgicznej WAM w Ł. z rozpoznaniem wypukliny dysku C5/C6, i niewielkiej przepukliny dysków L4/L5 i L5/S1. Obecnie nie wymaga już leczenia neurochirurgicznego. Neurologicznie również już nie leczy się.

Po przebytych wypadku powód leczył się też laryngologicznie (utrzymujące się od chwili wypadku osłabienie słuchu z szumami po stronie lewej, osłabienie węchu i smaku). Był leczony ambulatoryjnie (niedosłuch lekkiego stopnia po stronie lewej), był też operowany w maju 2016r.

Cierpienia fizyczne spowodowane urazem głowy i krwawieniem podpajęczynówkowym były umiarkowanego stopnia (4/10 w skali (...)) przez okres ok. 1 miesiąca, a następnie mniejszego stopnia (2-3/10 w skali (...)) przez okres kolejnego miesiąca. Później i obecnie okresowe pourazowe bóle głowy powodują okresowe cierpienia fizyczne niezbyt dużego stopnia (2/10 w (...)).

Z punktu widzenia neurologa w następstwie wypadku powód uszczerbku na zdrowiu w postaci osłabienia węchu i smaku (uszczerbek trwały) oceniono na 5%.

Biegła określiła uszczerbek na zdrowiu poniżej dolnej granicy, ponieważ u powoda nie stwierdzono zewnętrznych obrażeń twarzoczaszki ani radiologicznych obrażeń kości przedniego dołu czaszki, będących najczęściej przyczyną uszkodzenia włókien nerwu węchowego. Ponadto u powoda nie doszło do utraty powonienia, a jedynie do osłabienia odczuwania zapachów, co powoduje automatycznie obniżenie wrażeń smakowych.

Po przebytych wstrząśnieniu mózgu i krwawieniu podpajęczynówkowym, powód wymagał opieki i pomocy osób trzecich. W początkowym okresie do 3 tyg. (poza okresem, kiedy przebywał w szpitalu w Niemczech i w Polsce, gdzie miał zapewnioną pomoc i opiekę fachowego personelu medycznego) powód wymagał pomocy w niektórych czynnościach życia codziennego (utrzymanie porządku, gotowanie, załatwienie spraw poza domem) - w wymiarze 6 godz. na tydzień.

Przez kolejny miesiąc wymagał pomocy w wymiarze 3,5 godz. na tydzień.

W późniejszym okresie, z przyczyn neurologicznych nie wymagał pomocy osób trzecich.

Pourazowe bóle głowy mogą się utrzymywać przewlekłe.

Złamanie żebra I daje dolegliwości głównie bólowe, które trwają zazwyczaj do około 3-4tyg. i okresie ich występowania wymagają oszczędzającego trybu życia z unikaniem wysiłku fizycznego, gwałtownych ruchów oraz stosowania leków przeciwbólowych.

Dolegliwości spowodowane złamaniem łuku kręgu szyjnego wymagają unieruchomienia kręgosłupa w odcinku szyjnym w zależności od dolegliwości nawet do 3miesiący a następnie różnie długo trwającego okresu rehabilitacji.

Złamanie wyrostka poprzecznego kręgu lędźwiowego daje głównie dolegliwości bólowe, które trwają około 4 tygodni wymagają stosowania środków⁷ przeciwbólowych.

Otwarta rana powłok głowy goi się zwykle w czasie 7-10 dni nie pozostawiając zwykle następstw odległych.

Stłuczenie płuca to uszkodzenie płuca polegające na powstawaniu mnogich krwotoków oraz obrzęku pęcherzyków płucnych i tkanki śródmiąższowej przypominających zapalenie płuc. Jest następstwem urazu tępego klatki piersiowej. Leczenie jest zależne od rozległości uszkodzenia tkanki płucnej. Jeżeli jest to pierwszy stopień stłuczenia (wynika z dokumentacji lekarskiej przedłożonej przez S. S. (1)) w leczeniu stosuje się tlenoterapię oraz rehabilitację oddechową. Polega ona na głębokim oddychaniu oraz odkrztuszaniu wydzieliny płucnej. Stosowane jest również leczenie przeciwbólowe. Leczenie trwa zwykle około 2-4 tyg.

Obrażenia te skutkowały u poszkodowanego S. S. (1) długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu, za wyjątkiem trwałej utraty smaku.

Uszczerbek ten biegli określili na 7 % ortopeda, 5 % laryngolog, 3 % neurochirurg i 8 % neurolog.

Koszty leczenia chirurgicznego wyniosły dotąd 570 złotych, ortopedycznego 75 złotych, psychiatrycznego 70 złotych. Do tego doszły koszty dojazdów rodziny do szpitala w Niemczech, koszty dojazdów do lekarzy w Polsce, tłumaczenia dokumentacji medycznej. Łącznie około 1.200 złotych.

/dowód: dokumentacja medyczna i opinie biegłych; opinia biegłego ortopedy – k. 236; opinia biegłego laryngologa – k. 266; opinia biegłego neurochirurga – k. 305; opinia biegłego z zakresu chorób układu nerwowego i rehabilitacji – k. 397-399; opinia biegłego neurochirurga – k. 303-307; opinia biegłego chirurga – 455-458; rachunki – k. 132-138/

S. S. (1) na zwolnieniu lekarskim przebywał do 21.01.2015r. Nadal nie pracuje - wyrejestrował działalność gospodarczą. Stracił możliwość kontynuowania pracy w Niemczech. Praca, którą wykonywał skończyła się. Nie ma możliwości ponownie nawiązać współpracy z poprzednim zleceniodawcą. Ze względu na skutki wypadku przez wiele miesięcy miał trudności z powrotem do aktywności zawodowej. Nie jest już dość sprawny by wykonywać prace budowlane i remontowe na dotychczasowym poziomie. Wszystkie narzędzia niezbędne do jego pracy zostały zniszczone.

Obecnie utrzymują się nadal zaburzenia węchu i smaku, osłabienie słuchu po stronie lewej, okresowe bóle głowy, zaburzenia snu, lęki, wahania nastroju. Nadal pozostaje pod opieką (...).

/dowód: zeznania powodów – k. 490-495 w zw z k. 364-371 i 217; opinia biegłego chirurga – k. 455-458/

Z. D. (1) na zwolnieniu lekarskim przebywał do 21.01.2015r. Stracił możliwość kontynuowania pracy w Niemczech. Praca, którą wykonywał skończyła się. Nie ma możliwości ponownie nawiązać współpracy z poprzednim zleceniodawcą. Przestał być jego podwykonawcą. Ze względu na skutki wypadku przez wiele miesięcy miał trudności z powrotem do aktywności zawodowej.

W wypadku zostały doszczętnie zniszczone wszystkie narzędzia pracy Z. D. (1) i S. S. (1). Przez kilka miesięcy znajdowały się one w rozbitym wraku pojazdu, na wolnym powietrzu, wystawione na działanie deszczu i innych warunków atmosferycznych.

Wartość przedmiotów, ubrań i narzędzi S. S. (1) zniszczonych w trakcie wypadku wynosi 35.843 złotych.

Wartość przedmiotów, ubrań i narzędzi S. S. (1) zniszczonych w trakcie wypadku wynosi 8.309 złotych.

/opinia biegłego do spraw wyceny ruchomości – k. 382-387/

S. S. (1) ciężko było uwierzyć w to co się stało. Bardzo płakał. Obwinał się o śmierć syna. To za jego namową syn zaczął prace w Niemczech. Świadomość braku syna jest dla niego trudna do zniesienia. Jego brak potęguje obecność wnuczka, który urodził się po śmieci syna i jest do niego podobny.

Z powodu śmierci syna zachowanie codzienne powoda uległo istotnej zmianie. Stał się nerwowy, niecierpliwy. Utracił radość życia. Jego kondycja psychiczna była na tyle zła że musiał podjąć leczenie.

Wypadek spowodował u S. S. (1) zaburzenie adaptacyjne (F43.2 wg (...)10), a cierpienia psychiczne spowodowane wypadkiem trwają w zmiennym obrazie i nasileniu poszczególnych objawów, do chwili obecnej.

Obecnie u S. S. (1) występuje nasilenie zaburzenia adaptacyjnego. Uszczerbek na zdrowiu w zakresie stanu psychicznego ma charakter długotrwały i wynosi 10%. Leczenie obejmowało zarówno lekoterapię jak i psychoterapię. Leczenie lekami trwało od października 2014 roku do połowy kwietnia 2015 roku. Jego koszt to około 270-280 zł.

/dowód: opinia biegłego psychiatry – k. 245-248/

S. S. (2) była bardzo silnie związana z synem. Po jego śmierci powstały u niej zaburzenia depresyjne adaptacyjne, pozostające w związku ze śmiercią syna. W wyniku nagłej śmierci syna u opiniowanej wystąpiła wyraźnie nasilona dezadaptacyjna reakcja emocjonalna do zaistniałej niekorzystnej sytuacji życiowej (nagłej straty osoby bliskiej), która utrwaliła się w przewlekłe zaburzenie depresyjne, którego nasilenie jest nadal jest znaczne.

Przewidywany czas trwania zaburzenia to kilkanaście lat. W związku z sytuacją śmierci syna powódka utraciła zdolność do odczuwania przyjemności, pojawił niepokój, objawy wegetatywne zaburzeń emocjonalnych (uczucie ucisku w nadbrzuszu, kłucia), płaczliwość, niemożność odprężenia, zaburzenia snu, znaczny spadek nastroju, spadek aktywności złożonej, nasilone natrętne myśli na temat syna, myślnie rezygnacyjne, pesymistyczne, niechęć od kontaktów społecznych, ograniczenie kontaktów społecznych. Objawy te utrudniały i nadal utrudniają społeczne funkcjonowanie opiniowanej, zaburzyły i nadal zaburzą relacje społeczne.

Wystąpiły znaczne trudności przystosowawczymi do zaistniałej, nowej sytuacji. Jakość życia opiniowanej uległa znacznemu obniżeniu.

Obecnie objawy depresyjne utrzymują się nadal w nasileniu istotnym. Proces żałoby nie został ukończony.

Wskazane jest podjęcie terapii psychologicznej i wznowienie leczenia psychiatrycznego.

Rokowanie co powrotu do zdrowia w sensie klinicznym możliwe ale niepewne.

Nasilenie wyżej wymienionych dysfunkcji zdrowia psychicznego jest znaczne, a ze względu na czas trwania za długotrwałe. Wysokość długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18.12.2002, wynosi 10%.

/dowód: opinia psychiatry – k. 416-418./

Po śmierci K. S. (1) jego matka poniosła koszty pogrzebu w kwocie 7.659 złotych zaś ojciec w kwocie 920 złotych.

Zniszczony samochód V. (...) był wart 5.900 złotych.

/okoliczności niesporne: dowód faktura, pokwitowanie, zaświadczenie – k. 159, 160, 161/

Pełnomocnik powodów po wypadku, z początkiem 2015 roku zgłosił szkodę pozwanemu, żądając wypłaty zadośćuczynienia w kształcie zgłoszonym w pozwie.

/okoliczności niesporne; zgłoszenie k. 10-11./

Przed wytoczeniem powództwa pozwany odmawiał wypłaty jakichkolwiek kwot powodom.

/okoliczność niesporna/

Stan faktyczny w przeważającym zakresie nie był sporny i został ustalony na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Pozwany kwestionował wysokość szkody i to zarówno w aspekcie dochodzonego zadośćuczynienia jak i odszkodowań. Odnosząc się do spornych okoliczności należy wskazać, że powodowie udowodnili podstawy do zasądzenia

zadośćuczynień, odszkodowań jak i renty za okres do daty zamknięcia rozprawy. Udowodnili zarówno fakt pracy w Niemczech jak i wysokość osiąganych dochodów, które znacząco przekraczały wartość zasądzoną w toku procesu w trybie zabezpieczenia renty. Trudno jednoznacznie określić jak długo powodowie utrzymywali się za rynku usług budowlanych w Niemczech. Niewątpliwie byłoby to jednak co najmniej czas ukończenia remontu hoteli objętych umową z firmą (...).

W odniesieniu do zakresu niezbędnej opieki świadczonej powodom przez osoby trzecie rozstrzygnięcie oparto na treści opinii biegłych. Kwestie skutków zdrowotnych wypadku i następstw wpływu śmierci syna na życie powodów zostały potwierdzone przeprowadzonymi opiniami biegłych lekarzy.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenia powodów w przeważającej mierze są uzasadnione.

Pozwany odpowiada gwarancyjnie za sprawcę szkody wyrządzonej przez osobę posiadającą wykupione ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej u pozwanego. Podstawa tej odpowiedzialności nie była sporna i wynika z regulacji art. 34 ust 1, art. 35 i art. 19 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz.392).

Również wina sprawcy szkody ani podstawa jego odpowiedzialności wynikająca z art. 436 k.c. nie budziły wątpliwości.

Przedmiotem spory był jedynie zakres przysługujących powodom roszczeń, których źródłem była doznana szkoda i krzywda spowodowana obrażeniami doznanymi w wypadku a także krzywda spowodowana śmiercią ich syna S. S. (2) i S. S. (1).

Bezpośrednią zaś podstawą roszczeń zgłoszonych przez wszystkich powodów są przepisy art. 444 i 446 k.c.

Przepis art. 446 k.c. w poszczególnych paragrafach stanowi, że :

§ 1. Jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł.

§ 2. Osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

§ 3. Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

§ 4. Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Przechodząc do analizy poszczególnych roszczeń należy w pierwszej kolejności odnieść się do najdalej idących roszczeń związanych z zadośćuczynieniem opisanym w § 4 powołanego przepisu.

Uchwalenie i wejście z dniem 3 sierpnia 2008 roku do polskiego porządku prawnego powołanego przepisu powinno ostatecznie ucinąć spór i kontrowersje związane z możliwością przyznawania kompensaty pieniężnej za szkodę niematerialną. Wątpliwości dotyczące tego problemu występowały i w prawie rzymskim i we współczesnych porządkach prawnych. Nie dotykając bliżej argumentacji przeciwników (których o dziwo nie brak również wśród współczesnych przedstawicieli teorii i praktyki prawa) możliwości zadośćuczynienia pieniężnego za niewymierną majątkowo krzywdę, należy wskazać, że celem zadośćuczynienia orzeczanego na podstawie art. 446 § 4 k.c. jest kompensata za ból spowodowany pozbawieniem radości z posiadania osoby bliskiej. Celem jest kompensata krzywdy,

a zatem złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji życiowej. Ustawodawca dał tym samym wyraz przekonaniu, że zadośćuczynienie pieniężne przyznawane w odczuwalnej finansowo wysokości jest w stanie złagodzić skutki doznanego cierpienia. Historycznie przekonanie to ujmowano jako możliwość nabycia takiej ilości przyjemności, która kompensowałaby doznany uszczerbek.

Przekładając regulację art. 446 § 4 na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że zadośćuczynienie służyć ma kompensacie krzywdy po stracie osoby najbliższej, a zatem uszczerbku dotyczącego subiektywnej sfery osobowości człowieka, w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia, powstałych utrudnień życiowych, konieczności zasadniczo odmiennego urzędzenia sobie życia i ograniczenia sfery korzystania z przyjemności. Ustalenie wysokości zadośćuczynienia powinno zostać dokonane z uwzględnieniem wszelkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy oraz to, że zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość winna przedstawiać jakąś odczuwalną wartość. Śmierć osoby bliskiej stanowi zwykle wielki wstrząs dla rodziny, a cierpienia psychiczne, jakie się z tym wiążą, mogą przybierać ogromny wymiar, tym większy, im mocniejsza była więź emocjonalna łącząca zmarłego z jego najbliższymi. W razie śmierci osoby bliskiej na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego i wiek zmarłego.

K. S. (1) był młodym człowiekiem u progu dorosłego życia przed, którym życie stało otworem. Miał 21 lat, zamierzał założyć rodzinę, spodziewał się dziecka. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że pomiędzy nim a powodami występowała bardzo silna pozytywna więź emocjonalna. W czwórkę tworzyli szczęśliwą rodzinę. Był pełen energii i siły życiowej.

Po tragicznej śmierci syna powód S. S. (1) źle radził sobie z własnymi emocjami, nie radził sobie w życiu. Podobnie jak S. S. (2), która także traumatycznie przeżyła śmierć syna. Wiąż powodów ze zmarłym synem była bardzo silna. Powodowie mieszkali z nim, a S. S. (1) pracował razem z synem. W sposób naturalny zatem ich relacje były niezwykle bliskie. K. S. (1) był bardzo dobrym synem. Dużo pomagał rodzicom. Był lubiany. Prawidłowo ukształtowane więzi łączące rodziców i dzieci są ze swojej istoty bardzo silne, a naturalną konsekwencją ich zerwania jest ból, cierpienie i poczucie krzywdy. Zerwanie więzi z synem wywołało u powodów bardzo silne negatywne reakcje. Potwierdzają to zeznania powodów. Niezależnie od powyższego w realiach niniejszej sprawy, zachodzą podstawy do skonstruowania domniemania istnienia bardzo głębokiej więzi między powodami, a ich zmarłym synem ze względu na najbliższy stopień pokrewieństwa, stałe wspólne zamieszkiwanie. Bardzo istotne znaczenie miał również młody wiek zmarłego syna, który dodatkowo nie założył jeszcze swojej rodziny. Nie może budzić wątpliwości, iż prawidłowo ukształtowane więzi rodzinne między rodzicami i dziećmi, są wyjątkowo silne, w związku z czym ich zerwanie z reguły powoduje niewyobrażalny ból, cierpienie i poczucie krzywdy. Po śmierci syna powodowie doświadczyli bardzo głębokiego żalu po jego stracie, któremu towarzyszyły zakłócenia życia psychicznego. Doszło do istotnych zmian osobowości obojga powodów. Doznali oni trwałego uszczerbku na zdrowiu. Trwale pogorszył się komfort ich życia. Nie potrafią już czerpać przyjemności z życia na zadowalającym poziomie. Wspomnienia o nim wywołują smutek oraz płacz co łatwo można było stwierdzić w toku tego postępowania. Na podstawie średniej statystycznej długości życia w Polsce, wynoszącej 81 lat w przypadku kobiet oraz 72 lata w przypadku mężczyzn (dane GUS z 31.07.2012 r. w sprawie przeciętnego trwania życia w 2012 r. (...)) oraz wieku powodów w chwili śmierci syna, można założyć, iż powodowie, mając w chwili śmierci syna 43 i 41 lat, postawiliby z nim w bliskich relacjach rodzinnych jeszcze ponad 30 lat. Krzywda powodów spowodowana śmiercią dziecka jest najwyższą możliwą krzywdą, której źródłem jest śmierć osoby bliskiej. Wielu rodziców do końca życia nie jest w stanie wrócić do pełnej równowagi emocjonalnej w jakiej znajdowali się za życia dziecka. Doznanego cierpienia nie da się przełożyć na żadną kwotę pieniężną. W konsekwencji zadośćuczynienie powinno przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość.

Powodowie stale wspominają syna, czują się pozbawieni energii, osamotnieni. S. S. (1) obwinia się o śmierć syna. Wolałby sam zginąć w tym wypadku zamiast syna. Powodowie nie mają radości życia, niewiele ich cieszy. Nawet wnuk, który urodził się jako tzw. pogrobowiec, po śmierci swojego ojca a syna powodów nie cieszy ich tak jak powinien. Ciągłe widzą w nim swoje zmarłe dziecko. Nie radząc sobie z emocjami i stanem psychicznym małżonkowie S. zmuszeni byli skorzystać z pomocy psychiatry i psychologa. Nadal wymagają pomocy w tym względzie. W następstwie zaburzeń psychicznych po śmierci syna S. S. (1) i S. S. (2) doznali po 10% trwałego uszczerbku na zdrowiu. Śmierć syna była i jest nadal dla powodów źródłem znaczących cierpień psychicznych. Życie powodów od daty tego tragicznego zdarzenia zmieniło się i to, jak wynika z opinii biegłych, w sposób niezwykle istotny. Mimo trwającego leczenia, nie doszło do znaczącej poprawy stanu zdrowia psychicznego powodów.

W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że na rozmiar krzywdy, o której mowa w art. 446 § 4 k.c., mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego (porównaj między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 279/10, niepubl wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r. IV CSK 192/12 Lex 28871.

Niewątpliwie krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Każdy przypadek powinien być traktowany indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego. Należy przy tym zaznaczyć, że zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy. Jedynie zatem rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na jego wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny i materialny pokrzywdzonego. Przesłanka "przeciętnej stopy życiowej" społeczeństwa ma więc charakter uzupełniający i ogranicza wysokość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawiać zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników kształtujących jego rozmiar (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 września 2002 r. IV CKN 1266/00, z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 279/10, oraz z dnia 10 maja 2012 r. IV CSK 416/11, niepubl.).

Nie ulega wątpliwości, że oceniając według kryteriów obiektywnych, trzeba stwierdzić, iż krzywda wywołana śmiercią dziecka należy do najdotkliwszych z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych oraz rolę pełnioną w rodzinie przez dziecko. Krzywda powodów wynikająca z utraty syna będącego u progu usamodzielnienia się, jest niewątpliwie wyjątkowo dotkliwa i będzie trwać przez całe życie powodów, a jej skutki są obecnie nie do przewidzenia.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności pod uwagę, należało stwierdzić, że w realiach niniejszej sprawy zasadnym było uznanie że zadośćuczynienie winno wynieść 150.000 złotych dla każdego z małżonków S.. Kwoty te są znaczące i wysokie. Nie ma jednak wątpliwości, że każdy z powodów chętnie oddałaby każdą złotówkę z tych sum za dalsze życie syna. Odnosząc te kwoty do aktualnego poziomu życia społeczeństwa można stwierdzić, że każda z nich jest bliska około sześcioletnim dochodom na poziomie najniższego wynagrodzenia w gospodarce. Na podstawie przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego można domniemywać, że K. S. (1) gdyby żył przez jeszcze bardzo wiele lat mógłby być dla powodów źródłem miłości, szczęścia i wielu przyjemności jakich na co dzień, tym jaki był, dostarczał powodom.

Kwota 150.000 złotych pozwoli zaś powodom nabyć pewną ilość dóbr, które będą w stanie dać im w życiu jakąś przyjemność. Nadal pozostaje jednak otwarte pytanie, czy możliwość zakupu za takie pieniądze np.: nowego samochodu klasy średniej, lub podstawowej wersji auta klasy wyższej, będzie w stanie poprawić ich jakość życia na poziomie wystarczającym do zrównoważenia doznanej straty?.

Przedmiotem rozstrzygnięcia było również żądanie S. S. (1) i Z. D. (1) zasądzenia zadośćuczynienia za skutki wypadku związane z obrażeniami jakich oni sami doznali w wypadku. W przypadku szkody polegającej na uszkodzeniu ciała lub wywołaniu rozstroju zdrowia szczegółowe uregulowanie w zakresie przesłanek odpowiedzialności sprawcy z tytułu odszkodowania i zadośćuczynienia zawierają art. 444 § 1 k.c. oraz art. 445 § 1 k.c. Wobec powyższego również te przepisy są podstawą roszczenia powódki.

W świetle pierwszego z tych przepisów, w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu. Przesłankami odpowiedzialności sprawcy szkody są więc po pierwsze spowodowanie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (a więc szkoda na osobie), po drugie zaś będąca następstwem powyższego szkoda majątkowa w postaci różnego rodzaju kosztów poniesionych w wyniku doznania przez poszkodowanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia.

Uszkodzenie ciała w rozumieniu art. 444 § 1 k.c. polega na naruszeniu integralności fizycznej człowieka (np. rany, złamania). Naruszenie to może dotyczyć nie tylko samej powłoki cielesnej, ale również tkanek oraz narządów wewnętrznych (uszkodzenie organów wewnętrznych). Rozstrój zdrowia, natomiast w rozumieniu tegoż przepisu, wyraża się w zakłóceniu funkcjonowania poszczególnych organów, bez ich widocznego uszkodzenia (np. zatrucie, nerwica, choroba psychiczna). Jest oczywiste, iż często to samo zdarzenie może wywołać zarówno uszkodzenie ciała, jak i rozstrój zdrowia.

W rozpoznawanej sprawie na skutek wypadku obaj powodowie doznali naruszenia integralności fizycznej polegających przede wszystkim na złamaniu seryjnym żeber; otwartych ran głowy; słuczeń miednicy i urazów czaszkowo-mózgowych, które skutkowały długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu. Spełniona więc została pierwsza z określonych w art. 444 § 1 k.c. przesłanek.

Co do żądania zasądzenia na rzecz powodów zadośćuczynienia z tego tytułu, to przesłanki zasądzenia takiego roszczenia określa art. 445 § 1 k.c. Zgodnie z powyższym przepisem w wypadkach przewidzianych w ustawie sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Z roszczeniem tym może również, co do zasady wystąpić jedynie osoba poszkodowana, która w wyniku działania innej osoby doznała uszczerbku na zdrowiu lub rozstroju zdrowia. Jest to przy tym roszczenie fakultatywne, którego zasądzenie zależy od uznania i oceny Sądu konkretnych okoliczności sprawy. Zadośćuczynienie z art. 445 k.c. ma więc przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego wysokość ta nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc winna być utrzymana w rozsądnych granicach. (wyrok SN z dnia 22 marca 1978 r. IV CR 79/78). Winna więc, jak stanowi przepis, być to kwota „odpowiednia”. Dla oceny, czy określona suma jest „odpowiednim”, w rozumieniu art. 445 § 1 k.c., zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę, decydujące znaczenie ma charakter i rozmiar krzywdy doznanej przez poszkodowanego. Nie bez znaczenia jest też szeroko rozumiana sytuacja życiowa w jakiej znajduje się poszkodowany. Na ocenę tą nie ma natomiast wpływu sytuacja - w szczególności majątkowa - sprawcy szkody (wyrok SN z dnia 7 października 1998 r. I CKN 419/98).

W art. 445 k.c. chodzi o krzywdę ujmowaną jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz cierpienia psychiczne (ujemne uczucia przeżywane w zw. z cierpieniami fizycznymi i ich długotrwałość). Zadośćuczynienie pieniężne ma na celu przede wszystkim złagodzenie tych cierpień, ma charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego, a jednocześnie nie może być źródłem wzbogacenia.

Jak to już wyżej wskazano przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają żadnych kryteriów, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego. Sąd winien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności konkretnej sprawy mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień fizycznych i

psychicznych, prognozę na przyszłość, wiek poszkodowanego. W konkretnych sytuacjach musi to prowadzić do uogólnień wyrażających zakres doznanego przez poszkodowanego uszczerbku niemajątkowego.

W ocenie Sądu doznana na skutek wypadku krzywda uzasadnia zasądzenie na rzecz Z. D. (1) od pozwanego kwoty 20.000 złotych jako odpowiedniej tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W przypadku S. S. (1) winna to być kwota 80.000 złotych. Na szwank wystawione zostało najważniejsze dobro powodów – ich zdrowie. We wcześniejszej części uzasadnienia szczegółowo opisano skutki wypadku dla życia i funkcjonowania powodów. W przypadku S. S. (1) opisano te skutki ze względu na śmierć syna. W tej części uzasadnienia należało wyodrębnić skutki związane z uszkodzeniami ciała jakich doznali Z. D. (1) i S. S. (1). Przede wszystkim chodzi o ból i cierpienie z tym związane i ich następstwa.

W przypadku S. S. (1) doznał on urazu głowy ze wstrząśnieniem mózgu, urazowym krwawieniem podpajeczynówkowym oraz otwartą raną powłok głowy, czego następstwem były bóle głowy, osłabienie słuchu po stronie lewej, osłabienie węchu i smaku. Dolegliwości te utrzymują się nadal.

Ponadto powód doznał złamania lewego łuku kręgu C7, złamania wyrostka poprzecznego kręgu (...) po stronie lewej, złamania I żebra po stronie lewej, stłuczenia obu płuc.

Obrażenia te skutkowały długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu, za wyjątkiem trwałej utraty smaku. U powoda utrzymuje się od chwili wypadku osłabienie słuchu z szumami po stronie lewej, osłabienie węchu i smaku i są to trwałe nieodwracalne skutki wypadku. Pourazowe bóle głowy mogą się utrzymywać przewlekle.

Złamanie żebra daje dolegliwości głównie bólowe, które trwają zazwyczaj do około 3-4 tygodni. Dolegliwości spowodowane złamaniem łuku kręgu szyjnego wymagały unieruchomienia kręgosłupa w odcinku szyjnym do 3 miesięcy a następnie długo trwającego okresu rehabilitacji.

Zakres cierpień psychicznych powoda S. S. (1) był olbrzymi. Ich odstawową przyczyną była jednak śmierć syna, ale zwiększają je ujemne doznania wynikające z fizycznych obrażeń jego ciała. Wszystkie te okoliczności pozwalały na uwzględnienie roszczenia zadośćuczynienia na poziomie 80.000 złotych.

Obrażenia Z. D. (1) nie dały trwałych nieodwracalnych następstw ale wiązały się z kilkumiesięcznym wyłączeniem go z normalnego funkcjonowania.

W ocenie Sądu uzasadnia to zasądzenie kwoty 20.000 złotych zadośćuczynienia, w konsekwencji dalej idące roszczenie oddalono.

Stosownie do treści art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wynikiłe z tego powodu koszty. Naprawienie szkody obejmuje w szczególności zwrot wszelkich wydatków poniesionych przez poszkodowanego zarówno w związku z samym leczeniem i rehabilitacją (lekarstwa, konsultacje medyczne), jak i koszty opieki niezbędnej w czasie procesu leczenia oraz inne dodatkowe koszty związane z doznany uszczerbkiem (np. przejazdów, nauki).

Powodowie wykazali koszty leczenia, dojazdów, tłumaczenia dokumentacji lekarskiej. W znacznej części dysponowali nawet odpowiednimi rachunkami.

Stosownie do art. 322 k.p.c. jeżeli w sprawie o naprawienie szkody, o dochody, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia lub o świadczenie z umowy o dożywocie sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

Uwzględniając również tę regulację Sąd uwzględnił roszczenie odszkodowawcze we wskazanym wyżej zakresie. Do zasądzonych na rzecz Z. D. (2) i S. S. (1) odszkodowań doliczono też wartość rzeczy i narzędzi jaki zostały zniszczone w trakcie wypadku. Ich wartość została wykazana niekwestionowaną opinią biegłego.

Stosownie do treści art. 444 § 2 k.c. jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia odpowiedniej renty. Powodowie Z. D. (1) i żądali zasądzenia renty tymczasowej, którą otrzymali w toku procesu na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu. Zasądzone w ten sposób roszczenie skonsumowało sformułowane przez powodów dodatkowe roszczenie o zwrot kosztów utraconego zarobku. Powodowie odpowiednimi dokumentami i zeznaniami wykazali, że utracili źródło bardzo dobrego dochodu, jakim była praca w Niemczech. Wykazali też, że przez długi czas nie byli w stanie powrócić do wykonywania tej pracy. W wypadku stracili całe wyposażenie firmy jaką prowadzili. Prace budowlane i remontowe wymagają posiadania licznych narzędzi, a ten został im bezpowrotnie zniszczony. Powodowie nie dostali odszkodowania i nie mieli pieniędzy aby goi szybko odkupić. Również kłopoty zdrowotne po wypadku przez długi czas stanowiły przeszkodę do podjęcia zatrudnienia. Uwzględniając podstawy tych roszczeń Sąd doszedł do przekonania, że wypłacone do dnia zamknięcia rozprawy renty w całości pokrywają szkodę w tym zakresie. Dalej idące żądania podlegały oddaleniu.

Poczynając od dnia 1 listopada 2014 roku na rzecz powodów została zasądzona miesięczna renta w kwocie po 1.500 zł. Płatność tej renty ograniczono do dnia 31 marca 2018 roku to jest do końca miesiąca w którym zamknięto rozprawę. Ma to związek z faktem, że strona pozwana stosując się do postanowienia z dnia 22 maja 2015 r. o udzieleniu zabezpieczenia wypłaciła powodowi raty renty należnej za wskazany okres. Dlatego też wydanie wyroku w tym zakresie stało się zbędne, co skutkowało umorzeniem postępowania w tym zakresie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Sąd w całości uwzględnił roszczenia powodów związane z poniesieniem kosztów pogrzebu syna stosownie do art. 446 § 1 k.c., które zostały odpowiednio wykazane.

Podobnie uwzględniono roszczenia o odszkodowanie obejmujące zwrot wartości uszkodzonego pojazdu.

W sprawie niniejszej w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, a przede wszystkim opinii biegłych lekarzy, nie było podstaw do wydania orzeczenia ustalającego odpowiedzialność pozwanego za mogące nastąpić w przyszłości skutki wypadku jakiego doznali powodowie. Jak to już wyżej ustalono rokowania co do zdrowia powodów są dobre, a przynajmniej stabilne. Prawdopodobieństwo, że z biegiem czasu mogą ujawnić się kolejne skutki doznanego wypadku jest znikome. Należy tu przywołać treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia z dnia 24 lutego 2009 roku III CZP 2/09 (OSNC 2009/12/168), w której wskazano, że pod rządem art. 442¹ § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. Konieczne jest jednak wykazanie, że rzeczywiście prawdopodobieństwo wystąpienia nowej szkody jest znaczne. Należy bowiem zauważyć, że w stanie prawnym wprowadzonym przez art. 442¹ można zasadnie twierdzić, że wyeliminowane zostało niebezpieczeństwo upływu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie wcześniej niż szkoda ta się ujawniła. Wprowadzenie uregulowania, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie rozpoczyna się z chwilą dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia (bo tak należy odczytać § 3 art. 442¹ k.c.) oznacza, że nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie prowadząc do powstania (zaktualizowania się) odpowiedzialności pozwanego za skutki danego zdarzenia. Realia poszczególnych stanów faktycznych mogą być jednak różne. Jak wskazał Sąd Najwyższy ocena, czy powód ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody na osobie mogące powstać w przyszłości z danego zdarzenia, może zostać dokonana jedynie z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy. Wszelkie uogólnienia i poglądy wyrażane w sposób abstrakcyjny nie mogą mieć miejsca.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w

terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń zawiadamia na piśmie uprawnionego o przyczynach niemożności zaspokojenia jego roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń uprawnionego, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania (art. 14 ust. 2).

W niniejszej sprawie okres odsetkowy nie był kwestionowany, tym bardziej, że pełnomocnik powodów zażądał odsetek od dnia wniesienia pozwu, a wcześniej zgłosił pozwanemu tak sformułowane żądanie w procesie likwidacji szkody. Strona pozwana nie wykazała, aby ustalenie okoliczności niezbędnych do ustalenia jej odpowiedzialności albo wysokości zadośćuczynienia okazało się niemożliwe w terminie określonym w art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Przekroczenie tego terminu przez ubezpieczyciela – profesjonalnego uczestnika obrotu dysponującego odpowiednim doświadczeniem i wyspecjalizowanymi kadrami, na skutek braku należytej staranności, nie może obciążać powodów.

Mając na uwadze, zakres uwzględnionych roszczeń w stosunku do dochodzonych przez Z. D. (1) zasadnym było wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami.

W pozostałym zakresie o kosztach orzeczono na podstawie art. 113. ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, który stanowi, że kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator (powódki były zwolnione od kosztów sądowych), sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim wskazane wyroku kwoty tytułem pokrycia nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionych roszczeń. Na tej samej podstawie proporcjonalnie nałożono na pozwanego obowiązek pokrycia wydatków w sprawie związanych z przeprowadzonymi opiniami biegłego.

O kosztach zaś dotyczących S. S. (1) i S. S. (2) orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 6 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 461). Uwzględniając w części roszczenia powoda S. S. (1) Sąd uznał go za wygrywającego sprawę w 70 %, w pozostałym zakresie sprawę przegrał. W przypadku zaś S. S. (2) było to również 70 %. Powód poniósł koszty w postaci zastępstwa procesowego w kwocie 7.217,00 złotych razem z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Pozwany poniósł koszty obejmujące 7217 złotych kosztów wynagrodzenia pełnomocnika i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Łącznie zatem ogólne koszty prowadzenia sprawy wyniosły 14.434 zł. Uzyskaną sumę należało podzielić proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami. Skoro zatem pozwany przegrał sprawę w 70% winien więc ponieść koszty procesu w wysokości 10.103,80 zł. Tymczasem pokrył je w kwocie 7217 zł. Powstała w ten sposób różnica 2886 zł winna zostać zasądzona na rzecz strony, której poniesione koszty przewyższyły obciążający ją udział, w tym wypadku od pozwanego na rzecz powoda.

W pozostałym zakresie o kosztach orzeczono na podstawie art. 113. ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, który stanowi, że kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator (powódki były zwolnione od kosztów sądowych), sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim wskazane wyroku kwoty tytułem pokrycia nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionych roszczeń. Na tej samej podstawie proporcjonalnie nałożono na pozwanego obowiązek pokrycia wydatków w sprawie związanych z przeprowadzonymi opiniami biegłego (opłata sądowa 15.212 złotych i 2.272,26 złotych jako 70 % wartości wydatków).